

Betanija: spomenik uskrsnulog Lazara

Evandjelje nam govori da Isus nije imao mjesto gdje bi glavu naslonio, ali nam također govori da je imao mnogo dobrih, bliskih prijatelja koji su ga rado ugostili u svojem domu. Oni koji se među tim prijateljima ističu su Marta, Marija i Lazar iz Betanije.

6.06.2013.

Tragovima vjere

Evandjelje nam govori da Isus nije imao mjesto gdje bi glavu naslonio, ali nam također govori da je imao mnogo dobrih, bliskih prijatelja koji su ga rado ugostili u svojem domu (*Susret s Kristom*, 108). Oni koji se među tim prijateljima ističu su Marta, Marija i Lazar, dvije sestre i brat koji su živjeli u Betaniji. Iako ne znamo kako su se upoznali s Gospodinom, znamo da su bili s njim vrlo bliski, da su se međusobno voljeli i da su svoju ljubav iskazivali i velikim i malim djelima. Kako itko može ostati ravnodušan prisjećajući se Martinog razgovora s Isusom dok se žalila na svoju sestru?

Žena neka, imenom Marta, primi ga u kuću. Imala je sestru koja se zvala Marija. Ona sjede do nogu Gospodinovih i slušaše riječ njegovu. A Marta bijaše sva zauzeta posluživanjem pa pristupi i reče:

"Gospodine, zar ne mariš što me sestra samu ostavila posluživati? Reci joj dakle da mi pomogne."

Odgovori joj Gospodin:

"Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a jedno je potrebno. Marija je uistinu izabrala bolji dio, koji joj se neće oduzeti." (Lk 10:38–42)

Betanija se nalazila s istočne strane Maslinske gore, tri kilometra udaljena od Jeruzalema. Zajedno s obližnjom Betfagom, bilo je to posljednje mjesto za odmora onima koji iz Jerihona putuju za Jeruzalem. U antička vremena nije bila veća od sela, iako nije bila ni potpuno nepoznata: u Pismima se spominje pod imenom „Ananija“ kao jedno od mjesta koje su naselili Benjaminovi sinovi nakon povratka iz Babilona (usp. Nehemija 11:32). Prefiks „Bet-“ koji znači „kuća“, dodan je kasnije pa

se ime razvilo u danas poznati oblik „Betanija“.

Marta, Marija i Lazar mora da su često nudili gostoprimstvo našem Gospodinu u svome domu. Osobito tijekom dana koji su prethodili Muci, od Cvjetnice do Isusovog uhićenja. Tijekom tog tjedna, budući da je Betanija bila toliko blizu Jeruzalema, on je svakoga dana išao od jednog mjesta do drugog (ova je cesta danas zatvorena), i to preko Maslinske gore. Predvečer bi skupljao snagu u društvu svojih prijatelja i učenika. U jednom je trenutku Marija bila glavni lik jednog događaja za kojeg je naš Gospodin rekao: Zaista, kažem vam, gdje se god bude propovijedalo evanđelje, po svem svijetu, navješćivat će se i ovo što ona učini - njoj na spomen.“ (Mk 14: 9; usp. Mt 26: 13). Ovo se nije dogodilo u njihovoj kući već u kući jednog od njihovih susjeda, Šimuna, poznatog kao „Šimun gubavac“.

Ondje mu prirediše večeru. Marta posluživaše, a Lazar bijaše jedan od njegovih sustolnika. Tada Marija uzme libru prave dragocjene nardove pomasti, pomaže Isusu noge i otare ih svojom kosom. I sva se kuća napuni mirisom pomasti. Nato reče Juda Iškariotski, jedan od njegovih učenika, onaj koji ga je imao izdati:

"Zašto se ta pomast nije prodala za trista denara i razdala siromasima?"

To ne reče zbog toga što mu bijaše stalo do siromaha, nego što bijaše kradljivac: kako je imao kesu, kradom je uzimao što se u nju stavljalo.

Nato Isus odvrati: "Pusti je! Neka to izvrši za dan mog ukopa! Jer siromahe imate uvijek uza se, a mene nemate uvijek." (Iv 12: 2-8; usp. Mt 26:6-13 i Mk 14: 3-9)

Betanija nije poznata samo po tome što je naš Gospodin boravio ondje u nekoliko navrata već osobito zbog zapanjujućeg čuda kojeg je tamo učinio: Lazarovog uskrsnuća. Od ranih vremena kršćanstva, grobnica Isusovog prijatelja Lazara bila je središte pobožnosti, a u četvrtom je stoljeću tamo izgrađeno i svetište. Bizantinsko ime za mjesto, "*to lazarion*", korijen je arapskog naziva za Betaniju, Al-Azariya ili Al-Eizariya. Svi tragovi same kuće, međutim, nestali su.

Arheološke iskopine otkrile su ostatke bizantinskog svetišta. U skladu s drugim crkvama toga vremena poput Svete Grobnice, sastoji se od bazilike na istočnoj strani, spomenika iznad mjesta koje se častilo na zapadnoj strani i dvorišta između njih. Bazilika je imala središnju lađu i dvije pobočne, odvojene stupovima u korintskom stilu i ukrašenih brojnim mozaicima.

Čini se da je razorena u potresu. Krajem petog ili početkom šestog stoljeća izgrađena je nova crkva koristeći se dijelom temelja prethodne ali pomičući cijelu strukturu građevine prema istoku. Ta je crkva preživjela sve do vremena Križara kada je ponovo obnovljena i ukrašena. Također je u dvanaestom stoljeću iznad Lazarove grobnice izgrađena nova bazilika koja je danas iz spilje izdubljene u stijeni postala kriptu. Nadalje, na inicijativu kraljice Melisande, ondje je osnovan samostan sestara Benediktinki.

Ovaj se kompleks zgrada mijenjao između petnaestog i šesnaestog stoljeća kada je u području dvorišta i grobnice izgrađena džamija i kršćanskim se hodočasnicima u pravilu zabranjivalo prilaženje. Između 1566. i 1575., franjevci zaduženi za čuvanje Svete Zemlje uspjeli su zadobiti pristup Lazarovoj grobnici, ali do nje su trebali otvoriti

drugi put kopajući prolaz stepeništem s gornjeg dijela područja. Ovaj se tunel i danas koristi, iako je cijelo to područje i dalje pod muslimanima.

S istočne strane, na ostacima bizantinske bazilike, franjevci su 1954.godine izgradili sadašnju crkvu. Ima oblik mauzoleja, vanjština je u obliku grčkoga križa, s oktogonálnom kupolom koju okružuje svod. Svaki od krakova križa oslikan je kružnim mozaikom koji prikazuju najvažnije scene iz Evandjelja povezane s Betanijom: dijalog Marte i Isusa; dvije sestre koje ga primaju nakon Lazarove smrti; Lazarovo uskrsnuće; i večera u Šimunovoj kući. Konstrukcija crkve stvara očiti kontrast između polutame u unutrašnjosti i svjetla koje se slijeva s kupole, a simbolizira smrt i nadu uskrsnuća.

“Da život imaju”

„Isus je Sin koji je u vječnosti primio život od Oca (usp. Iv 5:26), i koji je među ljude došao kako bi ih učinio dionicima svoga dara: „Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju." (Iv 10:10)” (Blaženi Ivan Pavao II, Enciklika *Evangelium Vitae*, 25.ožujka 1995., br. 29).

Bog želi da sudjelujemo u njegovom blaženom životu. Blizu nam je, pomaže nam tražiti ga, učiti o njemu i voljeti ga, ali u isto vrijeme želi naš slobodni odgovor, želi da velikodušno prihvatimo njegov poziv (usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 1-3). Događaj Lazarovog uskrsnuća u Evanđelju sadrži brojne elemente koji mogu potaknuti našu vjeru i ponukati nas da molimo Gospodina za najvrjedniju stvar koju nam može dati: milost novog obraćenja za nas i za naše obitelji, rođake i prijatelje.

**Kako biste čitanjem svetoga
Evanđelja došli što bliže**

Gospodinu, uvijek sam vam preporučivao da se u određeni prizor tako uživite kao da ste jedna od tamo prisutnih osoba. Onda ćete kao i Marija – a ja poznajem vrlo mnogo normalnih ljudi, koji tako žive – postojati samo za Njega, imati Ga na usnama ili Mu se kao Marta usuditi iskreno povjeriti sve svoje brige, pa i one najsitnije. (*Prijatelji Božji*, 222).

U Betaniji možemo vidjeti Kristovu ljubav i naklonost koja nam otkriva izvornu ljubav Boga Oca prema svakom ljudskom biću; te također možemo vidjeti kako su Marta i Marija vjerovale da im Krist može izliječiti brata:

„Lazar bijaše bolestan. Sestre stoga poručiše Isusu: "Gospodine, evo onaj koga ljubiš, bolestan je."

Čuvši to, Isus reče: "Ta bolest nije na smrt, nego na slavu Božju, da se po njoj proslavi Sin Božji."

A Isus ljubljao Martu i njezinu sestru i Lazara. Ipak, kad je čuo za njegovu bolest, ostade još dva dana u onome mjestu gdje se nalazio.“(Iv 11:2-6)

Naš je Gospodin znao što će se dogoditi, ali želio je testirati vjeru dviju žena, pokazati svoju moć nad smrću i svoje učenike pripremiti na vlastito uskrsnuće uskrisivši Lazara od mrtvih. I tako je dozvolio Lazaru da umre prije nego se uputio u Betaniju.

Kad je dakle Isus stigao, nađe da je onaj već četiri dana u grobu. Betanija bijaše blizu Jeruzalema otprilike petnaest stadija. A mnogo Židova bijaše došlo tješiti Martu i Mariju zbog brata njihova. Kad Marta doču da Isus dolazi, pođe mu u susret dok je Marija ostala u kući. Marta reče Isusu: "Gospodine, da si bio ovdje, brat moj ne bi umro. Ali i sada znam: što god zaišteš od Boga, dat će ti."

Kaza joj Isus: "Uskrsnut će brat tvoj!"

A Marta mu odgovori: "Znam da će uskrsnuti o uskrsnuću, u posljednji dan."

Reče joj Isus: "Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada. Vjeruješ li ovo?"

Odgovori mu: "Da, Gospodine! Ja vjerujem da si ti Krist, Sin Božji, Onaj koji dolazi na svijet!"

Rekavši to ode, zovnu svoju sestru Mariju i reče joj krišom: "Učitelj je ovdje i zove te."

A ona, čim doču, brzo ustane i pođe k njemu. Isus još ne bijaše ušao u selo, nego je dotada bio na mjestu gdje ga je Marta susrela.“ (Iv 11:17-30)

Istim povjerenjem kojim je Marta pristupila Isusu prilikom njegova

dolaska i Marija mu se obratila, ali svoju vjeru nije izrazila riječima nego znakovima poštovanja:

„A kad Marija dođe onamo gdje bijaše Isus i kad ga ugleda, baci mu se k nogama govoreći: "Gospodine, da si bio ovdje, brat moj ne bi umro."

Kad Isus vidje kako plače ona i Židovi koji je dopratiše, potresen u duhu i uzbuđen upita: "Kamo ste ga položili?"

Odgovoriše mu: "Gospodine, dođi i pogledaj!"

I zaplaka Isus. Nato su Židovi govorili: "Gle, kako ga je ljubio!"

A neki između njih rekoše: "Zar on, koji je slijepcu otvorio oči, nije mogao učiniti da ovaj ne umre?"

Isus onda, ponovno potresen, pođe grobu. Bila je to pećina, a na nju

navaljen kamen. Isus zapovjedi:
"Odvalite kamen!"

Kaže mu pokojnikova sestra Marta:
"Gospodine, već zaudara. Ta četvrti je
dan."

Kaže joj Isus: "Nisam li ti rekao:
budeš li vjerovala, vidjet ćeš slavu
Božju?"

Odvališe dakle kamen. A Isus podiže
oči i reče: "Oče, hvala ti što si me
uslišao. Ja sam znao da me svagda
uslišavaš; no rekoh to zbog nazočnog
mnoštva: da vjeruju da si me ti
poslao."

Rekavši to povika iza glasa: "Lazare,
izlazi!"

I mrtvac iziđe, noge mu i ruke bile
povezane povojima, a lice omotano
ručnikom. Nato Isus reče: "Odriješite
ga i pustite neka ide!" (Iv 11:32-44)

Sveti Josemaria na ovaj je odlomak ovako razmatrao:

Svaki se od nas, kao Lazar, pokrenuo upravo na jedan “*veni foras*” – iziđi van.

- Kako je mučno gledati one koji su još uvijek mrtvi, i ne poznaju moć Božjeg milosrđa!

- Obnovi svoju svetu radost jer, nasuprot čovjeku koji se raspada bez Krista, ustaje čovjek koji je s Njim uskrsnuo. (*Kovačnica*, 476)

U svom prijateljskom, povjerljivom razgovoru s Isusom i mi ćemo ustrajati u molbi.

Jesi li vidio s kolikom nježnošću, s koliko povjerenja su se odnosili prema Kristu njegovi prijatelji? Sa svom prirodnošću mu Lazarove sestre prigovaraju odsutnost: bile smo ti rekle! Da si Ti bio ovdje!...

- Tiho mu, tiho povjeri: nauči me prema Tebi se ophoditi s ljubavlju i prijateljstvom Marte, Marije, Lazara; kako su se ophodili prva Dvanaestorica, premda te na početku možda i nisu nasljeđovali iz posve vrhunaravnih pobuda.”
(*Kovačnica*, 495)

U našim svakodnevnim bitkama za vjernost, mislio je sveti Josemaria, porazi se ne računaju sve dok se utječemo Kristu. Ali njemu je potrebna naša suradnja, naša volja da mu dopustimo da u nama djeluje.

Nikad ne gubi nade. Lazar bijaše mrtav i već u raspadanju: "*Jam foetet, quatrduanus est enim* - već zaudara, ta četvrti mu je dan", kaže Marta Isusu.

- Ako osjetiš Božji poticaj i odazoveš mu se: Lazare, *veni foras!* - Lazare, hajde van!", vratit ćeš se u život. (*Put*, 719)

On je bio Lazarov prijatelj i plakao je za njim kad je vidio da je mrtav: i On ga je oživio. Kad nas On vidi hladne i bezvoljne, možda kao zaleđene u svom duševnom životu koji se gasi, onda će njegov plač biti za nas život: Zapovijedam ti, moj prijatelju, ustani i pođi, ostavi taj uskogrudni život, koji nije nikakav život. (*Susret s Kristom*, 93)

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/betanija-
spomenik-uskrsnulog-lazara/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/betanija-spomenik-uskrsnulog-lazara/)
(6.08.2025.)